

Vårt Dnr: E-20230825-1

Vår ref: Inger Svedmyr

Boverket

Er referens:

remiss@boverket.se

Diarienummer: 31/2022

Yttrande över remissen: Remiss om ”Boverkets förslag till föreskrifter om bostäders lämplighet för sitt ändamål”

1 Våra synpunkter på remissen i sammanfattning

FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna från 1948 slår fast att en bostad är en mänsklig rättighet, en förutsättning för ett anständigt liv.

Vi anser att Boverkets förslag kommer att försämra situationen avseende bostäder som är lämpliga för personer med funktionsnedsättning utan anpassning.

Lämpliga bostäder kan ju åstadkommas genom en ”universell utformning” där anpassningar oftast inte behövs. Men förslaget kan, genom att branschen ”rundar hörn” på grund av borttagen detaljstyrning, befaras minska möjligheterna för enkla anpassningsåtgärder samtidigt som det ökar kostnaderna. De existerande detaljerade reglerna är **erfarenhetsbaserade och kloka åtgärder/krav!**

Om man tar bort kraven på mått som finns i dagens allmänna råd finns det stor risk att kommunernas kostnader för bostadsanpassning ökar och att vissa anpassningar blir omöjliga att genomföra för att utrymmet inte räcker till.

Boverket anser att man ska vara teknik- och materialneutrala – men människor är inte teknik- och materialneutrala – och bostäder är till för människor!

Förslagen ser det mesta ur byggbranschens synvinkel, medan det naturliga hade varit att ge minst lika stor tyngd till de boendes behov samt de konsekvenser förslagen får på lång sikt för bostadsförvaltare och ägare: - Människor åldras och drabbas av funktionsnedsättningar och det finns studenter med funktionsvariation! Bostäder som inte uppfyller långsiktiga krav på boendemiljön för olika kategorier av boende blir dyra i längden då de i efterhand måste anpassas och byggas om!

Elöverkännligas Riksförbund _____ Medlem i Funktionsrätt Sverige

Post- och Besöksadress

Telefon

E-post

Org.nr.

Plusgiro

Bankgiro

Blåsutvägen 53
121 36 JOHANNESHÖV

08-712 90 65

info@eloverkanslig.org

812400-9484

67 84 45-8

788-2970

Stockholm

Vi anser därför att man istället för att ”kasta ut barnet med badvattnet” försöker lösa det som ser ut att vara huvudproblemet: - att nya lösningar inte kommer fram inom byggandet!

Det skulle förslagsvis kunna hanteras genom att Boverket skapar ett samarbetsorgan med branschen och sakkunniga från Funktionsrättsrörelsen där nya idéer kan föreslås, utredas och om de verkar godtagbara, först implementeras på prov och vid ett bra utfall sedan inkorporeras i gällande regelverk.

Vi föreslår därför att nuvarande regelverk behålles i stort, men att man gör det mer flexibelt genom en mekanism att snabbt införa nya bra idéer – bara den goda viljan finns hos myndigheten kan detta behandlas och genomföras på kort tid med bra kvalitet!

För bostäder lämpliga även för personer med funktionsnedsättningen elöverkänslighet finns goda råd att få!

Boverkets egna utmärkta beskrivningar över hur man ”gör rätt från början” kan läsas på Boverkets hemsida:

Boverket (2009). Bygg för hälsa och miljö - Förbättrad elmiljö vid nybyggnad.

<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/1998/bygg-for-halsa-och-miljo---forbattrad-elmiljo-vid-nybyggnad/>

och

Boverket (2009). Bygg för hälsa och miljö - God elmiljö från början.

<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/1998/bygg-for-halsa-och-miljo---god-elmiljo-fran-borjan/>

samt åtgärder i befintlig bostad:

Boverket (2009). Bygg för hälsa och miljö - Förbättrad elmiljö.

<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/1998/forbattrad-elmiljo/>

och

Boverket (2009). Bygg för hälsa och miljö - Omfattande elsanering.

<https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/1998/bygg-for-halsa-och-miljo---omfattande-elsanering/>

Elöverkänsligas Riksförbund _____ Medlem i Funktionsrätt Sverige

Post- och Besöksadress

Blåsutvägen 53
121 36 JOHANNESHÖV

Stockholm

Telefon

08-712 90 65

E-post

info@eloverkanslig.org

Org.nr.

812400-9484

Plusgiro

67 84 45-8

Bankgiro

788-2970

Dessa skrifter beskriver åtgärder för en bättre elmiljö i bostäder såväl vid nybyggnation som då åtgärder vidtas i ett senare skede, t ex vid bostadsanpassning, men de behöver kompletteras med åtgärder för att hantera dagens miljö avseende radiofrekventa elektromagnetiska fält i bostäder.

I övrigt ställer vi oss bakom Funktionsrätt Sveriges yttrande över remissen!

2 Om oss

Elöverkänsligas Riksförbund är en funktionsrättsorganisation som organiserar personer med funktionsnedsättningen elöverkänslighet.

Förbundet är medlem i Funktionsrätt Sverige som organiserar 50 funktionsrättsförbund.

Förbundet har för närvarande ca 2200 medlemmar.

Enligt Miljöhälsorapporten 2009 från Socialstyrelsen är 3,2 % av den vuxna befolkningen elöverkänsliga. Det motsvarar över 300 000 personer. Cirka 0,4 % är svårt drabbade.

Elöverkänslighet är en funktionsnedsättning och elöverkänsliga omfattas av ”Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken” antagen av riksdagen den 11 maj år 2000.

I FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som EU har antagit och Sverige ratificerat är det ”universellt utformade samhället” en central utgångspunkt.

De kraftiga utbyggnaden av trådlös teknik de senaste 25 åren har medfört en mycket försämrad tillgänglighet i hela samhället för elöverkänsliga. Detta har skett trots att allt fler varningssignaler kommer från olika håll, såsom resolutioner och deklARATIONER från internationella organ (se nedan), i form av forskningsrapporter och inte minst, de drabbades dokumenterade erfarenheter. Resolution 1815 (2011)¹ från Europarådet uppmanar medlemsländerna bland annat att:

8.1.4. ägna särskild uppmärksamhet åt elöverkänsliga människor som lider av ett syndrom som medför överkänslighet mot elektromagnetiska fält och införa särskilda åtgärder för att skydda dem, inklusive att inrätta strålningsfria zoner som inte täcks av trådlösa nätverk;

Fler angelägna råd återfinns i den kompletta resolutionstexten (svensk översättning bifogas).

Den 31 maj 2011 tillkännagav WHO:s cancerforskningsorgan IARC att de beslutat att klassificera radiofrekventa elektromagnetiska fält, som de långt tidigare gjort med lågfrekventa magnetfält,

¹ Resolution 1815 (2011) länk till originaltext på engelska:
<http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/X2H-Xref-ViewPDF.asp?FileID=17994&lang=en>

såsom ”Class 2B carcinogen”, det vill säga som möjligen cancerframkallande, i samma grupp som DDT och bly².

Den 11 maj 2015 lämnade 190 forskare från 39 länder in en uppmaning till FN, FN: s medlemsstater och Världshälsoorganisationen (WHO) där man begär att de [FN] antar mer skyddande riktlinjer för exponering för elektromagnetiska fält (EMF) och trådlös teknik, med hänsyn till allt starkare bevis för risker.

Forskarna bakom "International EMF Scientist Appeal"³, uppmanar generalsekreteraren och FN-anslutna organ att främja förebyggande åtgärder för att begränsa EMF-exponeringar och att utbilda allmänheten om hälsoriskerna, i synnerhet för barn och gravida kvinnor.

För Elöverkänsligas Riksförbund:

Inger Svedmyr, sakkunnig och Per Segerbäck, sakkunnig

Bilaga: Resolution 1815 (2011) från Europarådet i svensk översättning (PDF)

² Meddelande om IARC:s (International Agency for Research on Cancer) klassificering av radiofrekventa fält inklusive de som kommer ifrån moderna kommunikationsutrustning och mobiltelefoner som möjligen cancerframkallande, länk till IARC:s meddelande: http://www.iarc.fr/en/media-centre/pr/2011/pdfs/pr208_E.pdf

³ Länk till pressmeddelandet: i original på engelska:
https://emfscientist.org/images/docs/EMF_Scientist_Press_Release_5-1-2015.pdf
Svensk översättning: https://emfscientist.org/images/docs/transl/Swedish_EMF_Scientist_Appeal_2015.pdf

Elöverkänsligas Riksförbund _____ **Medlem i Funktionsrätt Sverige**

Post- och Besöksadress	Telefon	E-post	Org.nr.	Plusgiro	Bankgiro
Blåsutvägen 53 121 36 JOHANNESHÖV	08-712 90 65	info@eloverkanslig.org	812400-9484	67 84 45-8	788-2970

Stockholm